

Sygn. akt II PK 365/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Józef Iwulski (przewodniczący)
SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)
SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa K.D., M.W., M.D., E.J., I.D. i A.K.
przeciwko Sądowi Okręgowemu w P.
o ustalenie, wynagrodzenie za pracę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 lutego 2017 r.,
skarg kasacyjnych: powódki E.J. i powódki I.D. oraz skargi kasacyjnej strony
pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 16 kwietnia 2015 r., sygn. akt VI Pa .../14,

- 1. oddała skargi kasacyjne powódek E. J. i I.D.,**
- 2. uchyla zaskarżony wyrok w pkt I, II, III a), III b), III e) oraz w odniesieniu do powodów M.W., M. D., A. K. i K.D. w pkt IV i V i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego Sądowi Okręgowemu w P..**

UZASADNIENIE

Powód K.D. domagał się ustalenia, że od 20 stycznia 2010 r. przysługuje mu wynagrodzenie w szóstej stawce awansowej oraz zasądzenia różnicy pomiędzy wynagrodzeniem w stawce piątej a szóstej wraz z odsetkami ustawowymi; ewentualnie na wypadek uwzględnienia zarzutu przedawnienia różnicy pomiędzy wynagrodzeniem w stawce piątej a szóstej za okres od kwietnia 2011 r. do marca 2014 r. wraz z odsetkami ustawowymi. Wskazał, że otrzymał nominację na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w P. 19 stycznia 2005 r. Z dniem 1 stycznia 2009 r. jego wynagrodzenie ustalono w stawce piątej, a 1 stycznia 2014 r. w stawce szóstej. Zdaniem powoda, w związku z art. 91a § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustalenie wynagrodzenia w stawce szóstej powinno nastąpić z dniem 19 stycznia 2010 r.

Powódka M.W. domagała się ustalenia, że od 1 listopada 2010 r. przysługuje jej wynagrodzenie w szóstej stawce awansowej oraz zasądzenia różnicy pomiędzy wynagrodzeniem w stawce piątej a szóstej za okres od 1 listopada 2010 r. do 31 grudnia 2013 r. oraz pomiędzy wypłaconymi trzynastkami, wraz z ustawowymi odsetkami. Wskazała, że otrzymała nominację na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w P. 19 kwietnia 2005 r., z dniem 1 stycznia 2009 r. ustalono jej wynagrodzenie w stawce piątej, a 1 stycznia 2014 r. w stawce szóstej. Zdaniem powódki, w związku z art. 91a § 3 i 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, określenie jej wynagrodzenia w stawce szóstej powinno nastąpić z dniem 1 listopada 2010 r.

Powódka A.K. domagała się ustalenia, że od 30 listopada 2011 r. przysługuje jej wynagrodzenie w szóstej stawce awansowej oraz zasądzenia różnicy pomiędzy wynagrodzeniem w stawce piątej a szóstej za okres od 30 listopada 2010 r. do 31 grudnia 2013 r. i różnic pomiędzy wypłaconymi trzynastkami, wraz z odsetkami ustawowymi. Wskazała, że otrzymała nominację na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w P. 19 stycznia 2005 r. Z dniem 1 stycznia 2009 r. ustalono jej wynagrodzenie w stawce piątej, a 1 stycznia 2014 r. w stawce szóstej. Zdaniem powódki, w związku z art. 91a § 3 i 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustalenie wynagrodzenia w stawce szóstej powinno nastąpić z dniem 30 listopada 2011 r.

Powódka E.J. domagała się ustalenia, że od 16 listopada 2012 r. przysługuje jej wynagrodzenie w stawce awansowej szóstej oraz zasądzenia różnicy pomiędzy wynagrodzeniem w stawce piątej a szóstej za okres od 16 listopada 2012 r. do 31 grudnia 2013 r. oraz różnic pomiędzy wypłaconymi trzynastkami, wraz z odsetkami ustawowymi. Wskazała, że otrzymała nominację sędziego Sądu Okręgowego w P. 14 stycznia 2008 r. Z dniem 1 stycznia 2009 r. ustalono jej wynagrodzenie w stawce piątej, a z dniem 1 stycznia 2014 r. w stawce szóstej. Zdaniem powódki, w związku z art. 91a § 3 i 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, określenie jej wynagrodzenia w stawce szóstej powinno nastąpić z dniem 16 listopada 2012 r.

Powódka M.D. domagała się ustalenia, że od 17 grudnia 2011 r. przysługuje jej wynagrodzenie w stawce awansowej szóstej oraz zasądzenia różnicy pomiędzy wynagrodzeniem w stawce piątej a szóstej za okres od 17 grudnia 2011 r. do 31 grudnia 2013 r. i różnic pomiędzy wypłaconymi trzynastkami, wraz z odsetkami ustawowymi. Wskazała, że otrzymała nominację na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w P. 27 kwietnia 2006 r. Z dniem 1 stycznia 2009 r. ustalono jej wynagrodzenie w stawce piątej, a 1 stycznia 2014 r. w stawce szóstej. Zdaniem powódki, w związku z art. 91a § 3 i 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, określenie wynagrodzenia w stawce szóstej powinno nastąpić z dniem 17 grudnia 2011 r.

Powódka I.D. domagała się ustalenia, że od 21 października 2010 r. przysługuje jej wynagrodzenie w stawce awansowej szóstej oraz zasądzenia różnicy pomiędzy wynagrodzeniem w stawce piątej a szóstej za okres od 21 października 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. oraz różnic pomiędzy wypłaconymi trzynastkami, wraz z ustawowymi odsetkami. Wskazała, że otrzymała nominację na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w P. 8 stycznia 2008 r. Z dniem 1 stycznia 2009 r. ustalono jej wynagrodzenie w stawce piątej, z dniem 1 stycznia 2014 – w stawce szóstej. Zdaniem powódki, zgodnie z art. 91a § 3 i 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, określenie wynagrodzenia w stawce szóstej powinno być nastąpić z dniem 21 października 2010 r.

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z 19 sierpnia 2014 r. orzekł: (-) w zakresie powództwa K.D.: ustalił, że powodowi przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w

szóstej stawce awansowej od 1 listopada 2010 r. (pkt 1); zasądził na rzecz powoda kwotę 21.456,88 zł wraz z odsetkami ustawowymi (pkt 2); zasądził na rzecz powoda odsetki ustawowe od kwoty 26.720,40 zł od 20 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt 3); umorzył postępowanie w odniesieniu do roszczenia objętego pkt. 1 wyroku co do daty 19 stycznia 2010 r. (pkt 4); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 5); nadał wyrokowi w zakresie pkt. 1-2 rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 11.397,70 zł (pkt 6); (-) w zakresie powództwa M.W.: ustalił, że od 1 listopada 2010 r. przysługuje jej wynagrodzenie zasadnicze w szóstej stawce awansowej (pkt 7); zasądził na jej rzecz kwotę 21.390,84 zł wraz z ustawowymi odsetkami (pkt 8), w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 9), rozstrzygnął o kosztach zastępstwa procesowego (pkt 10) w zakresie pkt. 8 nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do wysokości 11.397,70 zł (pkt 11); (-) w zakresie powództwa M.D.: ustalił, że powódce przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w szóstej stawce awansowej od 17 grudnia 2011 r. (pkt 12); zasądził na jej rzecz 15.907,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami (pkt 13); rozstrzygnął o kosztach zastępstwa procesowego (pkt 14); w zakresie pkt. 13 nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 11.397,70 zł (pkt 15); (-) w zakresie powództwa E.J.: ustalił, że przysługuje jej wynagrodzenie zasadnicze w szóstej stawce awansowej od 16 listopada 2012 r. (pkt 16); zasądził na jej rzecz 9.091,77 zł wraz z ustawowymi odsetkami (pkt 17); rozstrzygnął o kosztach zastępstwa procesowego (pkt 18); w zakresie pkt. 17 nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do wysokości 11.397,70 zł (pkt 19); w zakresie powództwa A.K.: ustalił, że od 30 listopada 2011 r. przysługuje jej wynagrodzenie zasadnicze w szóstej stawce awansowej (pkt 20); zasądził na jej rzecz 16.841,11 zł wraz z ustawowymi odsetkami (pkt 21); rozstrzygnął o kosztach zastępstwa procesowego (pkt 22); w zakresie pkt. 21 nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 11.397,70 zł (pkt 23); (-) w zakresie powództwa I.D.: ustalił, że przysługuje jej wynagrodzenie zasadnicze w szóstej stawce awansowej od 21 października 2010 r. (pkt 24); zasądził na rzecz powódki kwotę 21.361,99 zł wraz z ustawowymi odsetkami (pkt 25); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 26); rozstrzygnął o kosztach zastępstwa procesowego (pkt 27), w zakresie pkt 25 nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do wysokości 11.397,70 zł (pkt 28).

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że pomiędzy stronami nie były sporne okoliczności dotyczące okresu zatrudnienia powodów na poszczególnych stanowiskach sędziowskich i wysokość faktycznie wypłaconych im z tego tytułu przez pozwanego wynagrodzeń. Przedmiotem sporu był ustalenie daty, od której powodom należały się wynagrodzenia w wysokości wynikającej z szóstej stawki awansowej. Sąd wskazał, że na podstawie ustawy z dnia 20 marca 2009 r. nowelizującej ustawę - Prawo o ustroju sądów powszechnych wprowadzono art. 91a. Przepis art. 10 ustawy nowelizującej zawiera przepisy porządkujące wysokość wynagrodzeń sędziów na dzień 1 stycznia 2009 r. - tj. z tym dniem wynagrodzenie sędziów sądów rejonowych określa się w stawkach od pierwszej do czwartej, sędziów sądów okręgowych w stawkach od czwartej do siódmej, a wynagrodzenie sędziów sądów apelacyjnych w stawkach od siódmej do dziewiątej, według zasad określonych w ust. 2-4 tego przepisu. Sąd wskazał, dalej, że zasada przewidująca określenie wyższej stawki wynagrodzenia została zawarta w art. 91a § 3 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (u.s.p.), zgodnie z którym wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawce bezpośrednio wyższej po upływie kolejnych pięciu lat na danym stanowisku sędziowskim. Zdaniem Sądu istotne znaczenie dla zastosowania powyższych zasad ma art. 91a § 5 u.s.p., zgodnie z którym sędziemu, któremu z chwilą objęcia stanowiska w sądzie okręgowym przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w stawce czwartej albo piątej, a także sędziemu, któremu z chwilą objęcia stanowiska w sądzie apelacyjnym przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w stawce siódmej albo ósmej, do okresu pracy niezbędnego do uzyskania wynagrodzenia w stawce bezpośrednio wyższej zalicza się okres pracy na stanowisku bezpośrednio niższym, w którym sędziemu przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w stawce, odpowiednio, trzeciej albo czwartej, szóstej albo siódmej. Sąd Rejonowy stwierdził, że powód K.D. trafnie wywodził, że skoro otrzymał nominację na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w P. 19 stycznia 2005 r., to zgodnie z art. 91a § 3 u.s.p. ustalenie wynagrodzenia zasadniczego w stawce szóstej powinno było nastąpić po upływie pięciu lat od tej daty, a nie z dniem 1 stycznia 2014 r. Sąd stwierdził, że powódce M. W. od 1 listopada 2000 r. przysługiwała trzecia stawka w Sądzie Rejonowym (staż pracy 10-15 lat), jednocześnie zaczął biec okres pracy

zmierzający w kierunku osiągnięcia stawki czwartej awansowej w sądzie rejonowym. Z momentem nominacji na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego, tj. z dniem 19 kwietnia 2005 r. powódce przysługiwało wynagrodzenie w stawce czwartej awansowej. Zdaniem Sądu, na podstawie art. 91a § 5 u.s.p. do pięcioletniego stażu, o którym mowa w art. 91a § 3 u.s.p., powódce powinien zostać zaliczony okres 4 lat 5 miesięcy i 18 dni - okres pracy na stanowisku niższym w Sądzie Rejonowym, za który należała się stawka trzecia. W konsekwencji powyższego, powódce od 1 listopada 2005 r. przysługuje wynagrodzenie według piątej stawki awansowej, a od 1 listopada 2010 r. według szóstej stawki awansowej. Powódce E. J. od 16 listopada 2007 roku przysługiwała czwarta stawka awansowa (staż pracy 15-20 lat). Jednocześnie zaczął biec okres pracy zmierzający w kierunku osiągnięcia piątej stawki awansowej. Powódka otrzymała nominację na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego 14 stycznia 2008 r. Zdaniem Sądu, na podstawie art. 91a § 5 u.s.p., do pięcioletniego stażu, o którym mowa w art. 91a § 3 u.s.p., powódce powinien zostać zaliczony okres 4 lat 4 miesięcy i 10 dni, czyli okres pracy na stanowisku niższym w Sądzie Rejonowym, za który należała się stawka czwarta. W konsekwencji powódce od 16 listopada 2012 r. przysługuje wynagrodzenie według szóstej stawki awansowej. Powódce M. D. od 17 grudnia 2001 r. przysługiwała stawka trzecia w Sądzie Rejonowym (staż pracy 10-15 lat). Jednocześnie zaczął biec okres pracy zmierzający w kierunku osiągnięcia czwartej stawki awansowej w Sądzie Rejonowym. Z momentem nominacji na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego, tj. 27 kwietnia 2006 r. powódce przysługiwało wynagrodzenie w czwartej stawce awansowej. W związku z powyższym zdaniem Sądu, na podstawie art. 91a § 5 u.s.p. do pięcioletniego stażu, o którym mowa w art. 91a § 3 u.s.p., należało powódce zaliczyć okres 4 lat 4 miesięcy i 10 dni, czyli okres pracy na stanowisku niższym w Sądzie Rejonowym, za który należała się stawka trzecia. W konsekwencji, zdaniem Sądu, powódce od 17 grudnia 2006 r. przysługuje wynagrodzenie według piątej stawki awansowej, zaś od 17 grudnia 2011 r. - według szóstej stawki awansowej. Powódce I. D. od 21 października 2005 r. przysługiwała stawka czwarta w Sądzie Rejonowym (staż pracy 15-20 lat). Jednocześnie zaczął biec okres pracy zmierzający w kierunku osiągnięcia piątej stawki awansowej w Sądzie Rejonowym. Z momentem nominacji

na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego, tj. 8 stycznia 2008 r. powódce przysługiwało wynagrodzenie w szóstej stawce awansowej. Na podstawie art. 91a § 5 u.s.p. do pięcioletniego stażu, o którym mowa w art. 91a § 3 u.s.p., należało powódce zaliczyć okres 2 lat 2 miesięcy i 18 dni, czyli okres pracy na stanowisku niższym w Sądzie Rejonowym, za który należała się stawka czwarta. W konsekwencji, zdaniem Sądu, powódce od dnia 21 października 2010 r. przysługuje wynagrodzenie według szóstej stawki awansowej. Powódce A. K. od 30 listopada 2001 r. przysługiwała stawka czwarta w Sądzie Rejonowym (staż pracy 15-20 lat). Jednocześnie zaczął biec okres pracy zmierzający w kierunku osiągnięcia piątej stawki awansowej w Sądzie Rejonowym. Z momentem nominacji na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego, tj. 8 stycznia 2008 r. powódce przysługiwało wynagrodzenie w czwartej stawce awansowej. Na podstawie art. 91a § 5 u.s.p. do pięcioletniego stażu, o którym mowa w art. 91a § 3 u.s.p., należało powódce zaliczyć okres 1 roku 1 miesiąca i 18 dni, czyli okres pracy na stanowisku niższym w Sądzie Rejonowym, za który należała się stawka czwarta. W konsekwencji, zdaniem Sądu, powódce od 30 listopada 2006 r. przysługuje wynagrodzenie według piątej stawki awansowej, zaś od 30 listopada 2011 r. według szóstej stawki awansowej. Sąd Rejonowy uwzględnił podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczeń i uznał, że spośród objętych pozwami roszczeń o wynagrodzenia uległy przedawnieniu roszczenia: powódki M.W. za miesiące do lutego 2011 r., powódki I.D. za miesiące do lutego 2011 r. Sąd Rejonowy, w przypadku powoda K.D., w związku z zarzutem przedawnienia, uwzględnił zgłoszone przez powoda roszczenie ewentualne jego powództwa.

Wyrok Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim Sąd uwzględnił powództwa oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu zaskarżył pozwany. Zarzucił niezastosowanie art. 8 oraz art. 10 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, a w konsekwencji błędną wykładnię art. 91a - w szczególności § 3 oraz 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez zastosowanie art. 91a w odniesieniu do stanu faktycznego obejmującego okres sprzed jego obowiązywania, tj. sprzed 1 stycznia 2009 r., wbrew zasadzie nieretroaktywności. W zakresie pkt. 1 wyrok Sądu Rejonowego zaskarżył powód K.D., domagając się jego zmiany w ten sposób, że wskazaną tym

punkcie datę „1 listopada 2010 r.” zastąpić datą „20 stycznia 2010 r.”, nadając temu punktowi brzmienie „ustala, że od dnia 20 stycznia 2010 r. przysługuje powodowi K. D. wynagrodzenie zasadnicze w VI stawce awansowej”. Apelujący zarzucił naruszenie art. 325 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. polegające na sprzeczności sentencji wyroku z jego uzasadnieniem.

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 16 kwietnia 2015 r., uwzględniając apelację powoda K.D. zmienił zaskarżony wyrok w zakresie pkt. 1 w ten sposób, że w miejsce „1 listopada 2010 r.” wpisano „20 stycznia 2010 r.” (pkt I); oddalił apelację pozwanego w odniesieniu do powoda K.D. (pkt II); zmienił pkt. 8, 13, 16, 17, 21, 24, 25 zaskarżonego wyroku (pkt III odpowiednio ppkt. a, b, c, d, e, f, g); oddalając apelację pozwanego w pozostałej części (pkt IV); rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt V). Sąd Okręgowy uznał za prawidłowe, a tym samym własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy. Wskazał, że spór pomiędzy stronami dotyczył wykładni i właściwego zastosowania art. 91a § 3 i 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 133, ze zm.), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 459), przy uwzględnieniu art. 8 i 10 ustawy nowelizującej. Sąd przypominał, że bezpośrednio przed nowelizacją z 2009 r. wynagrodzenie zasadnicze sędziów stanowiło wielokrotność kwoty bazowej – różnej dla stanowisk w sądach rejonowych, okręgowych i apelacyjnych; było ustalane w stawce podstawowej, pierwszej albo drugiej stawce awansowej właściwej dla stanowiska w sądzie określonego szczebla. Sprawa podwyższenia wynagrodzenia do kolejnej stawki była o tyle jasna, że prawo do wynagrodzenia w wyższej stawce zależało wyłącznie od stażu pracy na danym stanowisku, a nie od ogólnego stażu pracy, przy czym wynagrodzenie ulegało podwyższeniu do pierwszej stawki awansowej po 5 latach pracy na danym stanowisku, do drugiej stawki po kolejnych 5 latach od uzyskania przez sędziego stawki pierwszej awansowej. Wcześniej awanse następowały odpowiednio po 7 i 14 latach. Nowelizacją z 20 marca 2009 r. zlikwidowano poprzedni system wynagrodzenia sędziego oparty o model trzech stawek awansowych w sądzie każdego szczebla, wprowadzając dziesięć różnych stawek wynagrodzenia zasadniczego, uzależniony od stażu pracy – ogólnego (ale

tylko dla niektórych sędziów) lub na określonym stanowisku. W związku z czym koniecznym stało się jednorazowe dostosowanie wynagrodzeń sędziów do nowego modelu, czemu służył art. 10 ustawy nowelizującej. Stawkę wynagrodzeń zasadniczych sędziów ustalano uwzględniając staż pracy danego sędziego na stanowisku zajmowanym w dniu 1 stycznia 2009 r., a jeżeli było to korzystniejsze - staż pracy sędziego na wszystkich dotychczas zajmowanych stanowiskach sędziowskich lub prokuratorskich (ogólny staż pracy). Ta druga opcja nie dotyczyła jednak sędziów, którzy zajmowali stanowisko w sądzie okręgowym i w sądzie apelacyjnym 10 lat i więcej. W rozpatrywanej sprawie niespornym było, że na skutek zabiegu określonego w art. 10 ustawy nowelizującej, z dniem 1 stycznia 2009 r. wynagrodzenie każdego z powodów jako sędziego sądu okręgowego określono w stawce piątej, zgodnie z załącznikiem nr 3 do ustawy nowelizującej. Ustalenie wynagrodzenia - zgodnie z zasadami wskazanymi w ww. art. 10 - nie według stażu stanowiskowego, ale ogólnego umożliwiło zrównanie wynagrodzeń sędziów sądu okręgowego, którzy awansowali do sądu okręgowego tuż przed 2009 r. a mieli staż ogólny ponad 15 lat z sędziami, którzy awansowali wcześniej (nawet bez mała 10 lat wcześniej) i w dodatku mają staż ogólny dłuższy niż 15 lat. Sąd Okręgowy podkreślił, że w tej sprawie spór pomiędzy stronami nie dotyczył jednak ustalenia stawek wynagrodzenia na dzień 1 stycznia 2009 r., lecz tego, kiedy każdy z powodów uzyskał awans do szóstej stawki wynagrodzenia. Strony były zgodne jedynie co do tego, że nastąpić to powinno po 5 latach pracy, jednak zdaniem pozwanego okres ten należy liczyć od dnia 1 stycznia 2009 r., tj. od daty obowiązywania nowych regulacji płacowych, zdaniem powoda K.D. - od daty uzyskania awansu na stanowisko sędziego sądu okręgowego, zdaniem pozostałych powódek okres ten należało liczyć od daty ustalenia ostatniej stawki w sądzie rejonowym. Sądowi Okręgowemu znany był z urzędu fakt, że stanowisko pozwanego tylko w tej sprawie jest konsekwentne, w odniesieniu do innych sędziów – pracowników Sądu Okręgowego w P., którzy objęli swoje stanowiska przed 1 stycznia 2009 r. pozwany zastosował zasadę liczenia 5-letniego okresu uprawniającego do nabycia kolejnej stawki awansowej od daty uzyskania nominacji do sądu okręgowego. Zdaniem Sądu drugiej instancji z literalnego brzmienia przepisu art. 91a § 5 u.s.p. nie można wyprowadzić wniosku, że znajduje on

zastosowanie do wszystkich sędziów, bez względu na to, kiedy uzyskali nominację do sądu wyższego rzędu oraz bez względu na to jaką stawkę wynagrodzenia jako ostatnią pobierali w sądzie niższego rzędu, jeśli tylko w dacie przyznania tej stawki spełnili wymóg ogólnego stażu pracy mieszczącego się w przedziale 10-15 lat z zaliczeniem okresu asesury (wymóg ustawowy przyznania aktualnej stawki trzeciej). W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że żadnemu z powodów z chwilą objęcia stanowiska w sądzie okręgowym (czyli w dacie nominacji) nie przysługiwało wynagrodzenie w stawce piątej, ponieważ wówczas takie stawki nie obowiązywały. Z tego też względu żaden z powodów w sądzie rejonowym nie pobierał wynagrodzenia w stawce czwartej. Zdaniem Sądu drugiej instancji, art. 91a § 5 u.s.p. nie upoważnia do zaliczania stażu pracy, podczas którego sędziemu przysługiwało wynagrodzenie odpowiadające obecnemu wynagrodzeniu w stawce trzeciej lub czwartej. Wskazując dalej na art. 8 ustawy nowelizującej wyznaczający datę początkową obowiązywania nowych przepisów (tj. od 1 stycznia 2009 r.), Sąd stwierdził, że awans płacowy sędziów sądu okręgowego, którzy stanowisko to zajmowali przed 1 stycznia 2009 r. jest uregulowany tylko i wyłącznie w art. 91a § 3 u.s.p., a art. 91a § 5 u.s.p. do takich sędziów jak powódowie nie ma w ogóle zastosowania. Zdaniem Sądu analiza art. 8 i art. 10 ustawy nowelizującej oraz art. 91a § 5 u.s.p. prowadzi do wniosku, że nie jest możliwe przeliczanie wynagrodzenia sprzed 2009 r. na nowe stawki na potrzeby zastosowania innych przepisów i po dniu 1 stycznia 2009 r. Taki kierunek wykładni zaprezentował również Sąd Najwyższy w uchwale z 5 października 2012 r., w sprawie I PZP 2/12 odnoszącej się do unormowań ustawy o prokuraturze i zastosowanych w niej rozwiązań identycznych z rozwiązaniami zastosowanymi dla sędziów. Sąd podkreślił, że instytucja wynagrodzenia zasadniczego w kolejnych stawkach aż do dziesiątej została wprowadzona dopiero ustawą z marca 2009 r., z mocą od 1 stycznia 2009 r., nie znaly jej natomiast normy poprzednich ustaw regulujących wynagrodzenie prokuratorów, które ewentualnie operują pojęciem stawki podstawowej i pierwszej, drugiej awansowej. W konsekwencji Sąd drugiej instancji stwierdził, że tylko sędziom, którzy otrzymali nominację do sądu okręgowego po dniu 1 stycznia 2009 r. można wliczyć do 5-letniego okresu, od upływu którego zależy nabycie prawa do wynagrodzenia w wyższej stawce awansowej, staż pracy

w sądzie rejonowym, ale tylko taki, w trakcie którego sędzia miał prawo do wynagrodzenia w stawce odpowiednio czwartej lub piątej, czyli po 1 stycznia 2009 r. Wszyscy inni, a więc także powodowie w realiach przedmiotowej sprawy, uzyskują awans płacowy według zasady określonej w art. 91a § 3 u.s.p. Odnosząc te uwagi do realiów przedmiotowej sprawy, Sąd drugiej instancji stwierdził, że wszyscy powodowie prawo do wyższej stawki awansowej uzyskują z upływem 5 lat od zajmowania stanowiska sędziego sądu okręgowego, zgodnie z art. 91a § 3 u.s.p. i żaden z nich nie może uzyskać szóstej stawki awansowej po zaliczeniu do 5 lat, o których mowa w tym przepisie, jakiegokolwiek stażu pracy w sądzie rejonowym. W sporze dotyczącym momentu, od którego powinien biec 5-letni okres pracy, o którym mowa w art. 91a § 3 u.s.p. pozwany twierdził, że okres ten biegnie od 1 stycznia 2009 r. (data wejścia ustawy nowelizującej); powód K.D. twierdził natomiast, że okres ten należy liczyć od daty jego nominacji, a ogólnej od upływu kolejnych 5 lat pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego – Sąd przyznał rację powodowi. Wskazał, że za takim stanowiskiem przemawia wykładnia literalna art. 91a § 3 u.s.p., w którym jest mowa wyłącznie o upływie kolejnych 5 lat pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego, a nie np. o upływie 5 lat od uzyskania poprzedniej stawki wynagrodzenia, ani nie - od daty wejścia w życie nowelizacji. Sąd zauważył, że art. 8 ustawy nowelizującej wyraźnie zastrzegł stosowanie nowych reguł do wynagrodzeń sędziów po 1 stycznia 2009 r., niemniej z tego przepisu nie można wyprowadzać wniosku, że ustawa wprowadziła stan zerowy rozumiany jako nowy początek liczenia wszelkich staży. Sąd podkreślił, że za rezygnacją z wykładni literalnej art. 91a § 3 u.s.p. nie przemawia także fakt, że niektórzy sędziowie, czasem nawet w bardzo krótkim czasie od 1 stycznia 2009 r., kiedy ustalono im wynagrodzenie zgodnie z zasadami określonymi w art. 10 ustawy nowelizacyjnej, uzyskują awans do kolejnej stawki wynagrodzenia (np. powodowie A.K., K.D.). Nie znajdując podstaw do odstąpienia od wykładni literalnej art. 91a § 3 u.s.p., Sąd stwierdził, że wszyscy powodowie powinni otrzymać wynagrodzenie w szóstej stawce awansowej po 5 latach od dnia nominacji na stanowisko sędziego sądu okręgowego. Tym samym Sąd drugiej instancji stwierdził, że uprawnienie do szóstej stawki awansowej powód K.D. uzyskał 19.01.2010 r.; powódka M.W. – 19.04.2010 r.; powódka A.K. – 19.01.2010 r.; Powódka E.J. – 14.01.2013 r.;

powódka M.D. – 27.04.2011 r.; I. D. – 8.01.2013 r. Sąd drugiej instancji wskazał, że wyrok Sadu Rejonowego nie odpowiadał opisanym wyżej zasadą, niemniej jego korekta była możliwa jedynie w zakresie zaskarżenia.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła powódka E.J. w zakresie pkt III ppkt c) i d) w zakresie, w jakim zostało oddalone powództwo ponad kwotę 7.970,85 zł i w zakresie, w jakim oddalono powództwo obejmujące odsetki rozpoczynające swój bieg od 1 grudnia 2012 r. do 31 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty, oraz powódka I.D. w zakresie pkt III ppkt f) i g) w zakresie, w jakim oddalono powództwo ponad kwotę 8.000,23 zł oraz w zakresie, w jakim zostało oddalone powództwo obejmujące odsetki rozpoczynające swój bieg od 1 kwietnia 2011 r. do 31 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty.

Każda ze skarżących zarzuciła naruszenie prawa materialnego, to jest:

(-) art. 91a § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ustroju sądów powszechnych (u.s.p.) i art. 8 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw przez błędną ich wykładnię i w konsekwencji niezastosowanie art. 91a § 5 u.s.p., polegające na przyjęciu przez Sąd Okręgowy, iż: „tylko sędziom, którzy otrzymali nominację do sądu okręgowego po 1 stycznia 2009 r. można wliczyć do 5 - letniego okresu, od upływu którego zależy nabycie prawa do wynagrodzenia w wyższej stawce awansowej, staż pracy w sądzie rejonowym, ale tylko taki, w trakcie którego sędzia miał prawo do wynagrodzenia w stawce odpowiednio czwartej lub piątej, czyli po 1 stycznia 2009 r. Wszyscy inni, a więc także powodowie w realiach przedmiotowej sprawy uzyskują awans płacowy według zasady określonej w art. 91a § 3 u.s.p.”;

(-) art. 91 § 1 u.s.p. w zw. z art. 178 ust. 2 Konstytucji RP przez jego niezastosowanie, polegające na całkowitym pominięciu przez Sąd Okręgowy treści tegoż przepisu, podczas gdy stanowi on naczelną zasadę ustawową kreującą obiektywne kryteria ustalania wysokości wynagrodzeń sędziów, w myśl i w duchu której winna być dokonywana wykładnia pozostałych przepisów ustawy, w tym art. 91a § 5 u.s.p.

Każda ze skarżących wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonym przez siebie zakresie oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie tego wyroku w zaskarżonym zakresie oraz

orzeczenie co do istoty sprawy poprzez jego zmianę i uwzględnienie powództwa w całości, oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył również pozwany w zakresie pkt I, II, pkt III ppkt a), pkt III ppkt b), pkt III ppkt e) oraz pkt IV. Zarzucił naruszenie prawa materialnego, to jest błędną wykładnię art. 91a § 3 u.s.p. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 459), poprzez nieuwzględnienie przy jej dokonywaniu przepisu art. 8 ustawy z dnia 20 marca 2009 roku o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych ustaw stanowiącego, że zmiany wprowadzone wyżej wymienioną ustawą (także art. 91a) wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2009 r.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P. w innym składzie.

Powódki M.W., M.D. oraz A.K. w odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanego wniosły o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódek zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi kasacyjne powódek okazały się nieuzasadnione, natomiast skarga kasacyjna strony pozwanej była uzasadniona i z tego powodu wyrok Sądu Okręgowego został uchylony i przekazany do ponownego rozpoznania w zaskarżonym zakresie.

Zasadniczy problem mający decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu, jak i zarzutów skarg kasacyjnych dotyczy określenia daty przysługiwania powodom wynagrodzenia zasadniczego w stawce szóstej.

Problem powyższy był już rozstrzygany przez Sąd Najwyższy (zob. wyroki z dnia 7 października 2015 r., II PK 236/14, LEX nr 1800836 czy z dnia 8 lutego 2017 r., I PK 75/16, niepubl.). W sprawach tych Sąd Najwyższy jednolicie

przyjmował, że wcześniejsze uzyskanie wyższej stawki wynagrodzenia zasadniczego na podstawie przejściowych przepisów art. 11 ust. 1 i art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 459) nie upoważnia „pracodawcy służbowego” do przyznania kolejnej stawki przed upływem kolejnych 5 lat pracy na tym stanowisku.

W sprawie niniejszej wszyscy powodowie byli nominowani na stanowisko sędziego sądu okręgowego przed 1 stycznia 2009 r. Wszyscy nie mieli 5 lat pracy na tym stanowisku, ale z uwagi na długi ogólny staż sędziowski uzyskali piątą stawkę awansową. Zgodnie z art. 91a § 3 u.s.p. od tej daty zasadą jest, że wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawce bezpośrednio wyższej po upływie kolejnych pięciu lat pracy na stanowisku sędziowskim.

Dla rozstrzygnięcia problemu występującego w sprawie konieczne jest również uwzględnienie regulacji art. 10 ust. 2 ustawy nowelizującej. Zgodnie z nim stawkę wynagrodzenia zasadniczego sędziego ustala się uwzględniając staż pracy sędziego na stanowisku zajmowanym w dniu 1 stycznia 2009 r., a jeżeli jest to korzystniejsze - staż pracy sędziego na wszystkich dotychczas zajmowanych stanowiskach sędziowskich. Przepis ten wprowadza więc korzystny wyjątek. Nie wyłączył on jednak w pozostałym zakresie regulacji wymagającej upływu kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku sędziowskim, od których zależy uzyskanie prawa do wyższej stawki (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 października 2015 r., III PK 107/14, LEX nr 1813460). Wszyscy powodowie nie mieli 5 lat stażu w sądzie okręgowym, skorzystali jednak z tego wyjątku i uzyskali przyspieszony awans płacowy (piątą stawkę zaszeregowania). Nie można jednak przyjąć, że powodowie mogli uzyskać kolejną stawkę (szóstą) z pominięciem regulacji art. 91a § 3 u.s.p. Wynika z tego, że do uzyskania szóstej stawki konieczne jest posiadanie 10 lat na danym stanowisku (tu sędziego sądu okręgowego). Rozstrzygnięcie takie zapadło również w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2012 r., I PZP 2/12 (OSNP 2013 nr 5-6, poz. 50). Uchwała ta dotyczyła wprowadzie wynagrodzenia prokuratorów jednak problem ten jest tożsamy z problemem dotyczącym wynagrodzeń sędziowskich według zasad obowiązujących po 1 stycznia 2009 r. Także w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2015 r., III PZP 6/15,

(LEX nr 1977934) przyjęto, że nie jest zasadne żądanie zapłaty wynagrodzenia sędziowskiego według wyższych stawek, oparte na kumulacji (zbiegu) stosowania art. 10 ust. 2 ustawy nowelizującej i art. 91a § 3 u.s.p., bo pierwszy z tych przepisów jedynie modyfikuje zasadę koniecznej sekwencji upływu kolejnych pięciu lat pracy jako warunku uprawnień do wyższej stawki wynagrodzenia zasadniczego. W postanowieniu tym stwierdzono także, iż różnicowanie wynagrodzeń sędziowskich nie odbywa się według zasady „im starszy wiekiem, tym wyższa płaca zasadnicza”. Takie zasady wynagradzania sędziów nie naruszają prawa unijnego, a w szczególności art. 2 i art. 6 ust. 1 dyrektywy rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (por. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 9 września 2015 r. w sprawie C- 20/13, Daniel Unland przeciwko Landowi Berlin, LEX nr 1785716). Tej utrwalonej wykładni nie koryguje art. 178 ust. 2 Konstytucji RP, który zawiera ogólne „wytyczne kierunkowe” ustalania warunków wynagradzania sędziów, które są konkretyzowane i ustalane w przepisach rangi ustawowej.

Aprobuując poglądy zawarte w wyżej powołanych orzeczeniach Sądu Najwyższego należy przyjąć, że wcześniejsze uzyskanie piątej stawki wynagrodzenia przez powodów na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy nowelizującej nie uprawnia do pominięcia regulacji art. 91a § 3 u.s.p. Prowadzi to do wniosku, że upływ kolejnych pięciu lat należy liczyć od dnia objęcia przez sędziego stanowiska w danym sądzie. Tak więc powodowie powinni otrzymać szóstą stawkę wynagrodzenia zasadniczego po upływie 10 lat od objęcia stanowiska sędziego sądu okręgowego, a nie od upływu 5 lat liczonych od dnia 1 stycznia 2009 r. Tak więc skarżące wyrok powódki powinny otrzymać szóstą stawkę dopiero w roku 2018. Nie było więc zasadne żądanie ustalenia jeszcze wcześniejszej daty kolejnego awansu płacowego. Stąd skargi kasacyjne nie mogły być uzasadnione. Pozwany przyznał bowiem wyższą stawkę od roku 2014. Można także zauważyć, że nieprawidłowe – przedwczesne podwyższenie wynagrodzeń nie oznacza dyskryminacji pozostałych sędziów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2015 r., II PK 236/14, LEX nr 1800836 oraz z dnia 27 marca 2014 r., III PK 87/13, OSNP 2015 nr 7, poz. 90). Natomiast Sąd Okręgowy przyznał stawkę

szóstą po upływie 5 lat od dnia mianowania na stanowisko, co jest również nieprawidłowe i czyni zasadnym skargę pozwanego.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

kc